

PARTICIPATIEVERSLAG

1^E MAAND VAN DE LEEFOMGEVING

OMGEVINGSVISIE DE BILT 2040

April 2021

Bureau Kuiper Compagnons en Projectgroep Omgevingsvisie De Bilt

Inhoud

1.	Opzet en verantwoording.....	3
2.	Kernkwaliteiten gemeente De Bilt.....	4
2.1	Onderscheidende kenmerken/kwaliteiten per dorp.....	4
2.2	Wat vinden jongeren?	5
3.	Hoofdlijnen per thema.....	7
3.1	Thema: Bodem, Water en Klimaatadaptatie.....	7
3.2	Thema: Natuur, groen en biodiversiteit	7
3.3	Thema: Landschap, archeologie en cultuurhistorie	8
3.4	Thema: Vrije tijd	8
3.5	Thema: Energie.....	9
3.6	Thema: Wonen	9
3.7	Thema: Sociaal domein	10
3.8	Thema: Milieu en gezondheidsbescherming.....	11
3.9	Thema: Mobiliteit en bereikbaarheid.....	11
3.10	Thema: Economie en werkgelegenheid	12

1. Opzet en verantwoording

Dit Participatieverslag toont in hoofdlijnen de verwerking van de opbrengst uit de eerste gemeentebrede participatieronde voor de Omgevingsvisie De Bilt 2040 tijdens de eerste Maand van de Leefomgeving in april 2021. Hoofdstuk 1 beschrijft de genoemde kernkwaliteiten van de gemeente De Bilt en de onderscheidende kenmerken/kwaliteiten van de verschillende dorpen. Ook komt hier naar voren wat jongeren van hun omgeving vinden. De genoemde knelpunten, oplossingen, wensen en dromen komen in hoofdstuk 2 per thema aan bod. Daarbij is een onderscheid gemaakt in:

- Ambities die nu al een breed draagvlak lijken te hebben; dus met potentie om als voorlopige ambitie op te nemen voor de op te stellen koers.
- Ambities waarover nog verschillend wordt gedacht en die nadere afweging vragen; deze zijn zoveel mogelijk geformuleerd als dilemma's of opgaven om verder uit te werken in verschillende scenario's.

De in dit rapport verwerkte ruwe data uit de zes bewonersbijeenkomsten, de stakeholderbijeenkomst en de website-enquête zijn gebundeld in een uitgebreide DataBijlage. Deze is opvraagbaar via omgevingsvisie@debilt.nl. De resultaten van het Inwonerspanel van februari/maart 2021 zijn in een aparte rapportage weergegeven en is te vinden op www.doemeedebilt.nl.

Korte verantwoording van methoden en respons

Diverse methoden zijn ingezet om op te halen wat inwoners, ondernemers en organisaties vinden van de gewenste toekomstige ontwikkelingen van de leefomgeving van de gemeente De Bilt. De Basisverkenning voor de Omgevingsvisie van maart 2021 is gebruikt om aan de hand van verschillende thema's in gesprek te gaan.

Er is een onderzoek uitgevoerd via de leden van het Inwonerspanel van de gemeente De Bilt. In totaal hebben 740 inwoners de online vragenlijst ingevuld. De resultaten van het onderzoek zijn voor de kenmerken leeftijd, geslacht en plaats representatief voor de gemeente De Bilt. Via een online enquête op het participatieplatform doemeedebilt.nl kregen alle inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties de hele maand april 2021 de gelegenheid hun mening te geven over hun eigen leefomgeving in de kern waar zij wonen en/of werken en de gemeente als totaal. De response per kern was: Bilthoven 108, De Bilt 81, Groenekan 13, Hollandsche Rading 55, Maartensdijk 43 en Westbroek 19. Daarnaast is hen gevraagd te reageren op de diverse thema's naar eigen keuze.

Tijdens een online-stakeholdersbijeenkomst is een gesprek gevoerd met 45 deelnemers van (maatschappelijke) organisaties, vertegenwoordigers van bedrijven, partners en andere partijen. Er hebben tevens online-bijeenkomsten voor inwoners plaatsgevonden, één per kern. Tijdens het plenaire deel waren vooral de kernkwaliteiten onderwerp van gesprek. Vervolgens zijn via 'breakout rooms' in kleine groepen de knelpunten, oplossingen, wensen en dromen per thema besproken. Aantal deelnemers per kern: Bilthoven 50, De Bilt 33, Groenekan 20, Hollandsche Rading 16, Maartensdijk 18 en Westbroek 16.

Aan de hand van een vragenlijst zijn jongerenwerkers in gesprek gegaan met jongeren. In Maartensdijk hebben 4 meiden en 7 jongens in de leeftijd van 13 t/m 16 jaar meegedaan. In De Bilt hebben 51 jongens en 6 meiden meegedaan in de leeftijd van 14 t/m 22 jaar. Daarnaast hebben 102 Leerlingen van De Werkplaats een enquête ingevuld. Senioren zijn benaderd met de vraag of zij telefonisch in gesprek wilden gaan. Daar is beperkt gebruik van gemaakt. Cliënten van Reinaerde Het Lichtruim hebben een werkoverleg hieraan gewijd.

2. Kernkwaliteiten gemeente De Bilt

Prettige, groene en sociale leefomgeving

- Groen in en om de dorpen.
- Verscheidenheid aan landschappen, mooie natuurgebieden.
- Eigen karakter van de dorpen.
- Grote sociale cohesie/ sociaal netwerk (dit geldt minder voor Bilthoven).
- Gezonde en veilige leefomgeving en een aantrekkelijk woonklimaat.
- Centrale ligging.
- Rust en ruimte, maar toch vlakbij de stad.
- Kleinschalig en overzichtelijk.
- Goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer en de auto.

2.1 Onderscheidende kenmerken/kwaliteiten per dorp

Bilthoven

- Brede oude lanen, groene doorzichten, veel groen, bomen en bosjes.
- Grote verschillen tussen noord en zuid: hoogwaardig woningaanbod op ruime kavels in een bosrijk gebied tegenover dicht op elkaar gebouwde huizen/ flats.
- Goede voorzieningen en een treinstation.
- Dorps, maar wel groter dan de andere kernen.
- Vriendelijk, betrokken en individualistisch
- Sterke ecologische structuur (dassen, boommarters).

De Bilt

- Stadser dan de andere kernen.
- Veel cultuurhistorie, oudste historie van de gemeente.
- Goede voorzieningen.
- Levendig en ondernemend dorp.
- Enigszins versteend en rommelig.
- Ruimte voor (zware) bedrijvigheid in de dorpskern/wijk.

Groenekan

- Landelijk, groen en dorps.
- Weidelandschap met doorkijkjes, bos rondom het dorp en boerenlandschap.
- Eigenzinnig en nuchter dorp.
- Woonkern.

Hollandsche Rading

- Dorp in het bos op de overgang naar laaggelegen veenweide/landbouwgebied.
- Kleinschalig dorp.
- Zelfredzaam en ondernemend.
- Woonkern met goede mogelijkheden voor forenzen (m.n. door het treinstation).

Maartensdijk

- Kleinschalige, vitale dorpskern midden in het groen.
- Grote verenigingscultuur.
- Omgeven door uniek slagenlandschap en agrarisch buitengebied.
- Goede functionele voorzieningen.

Westbroek

- Gelegen midden in het polderlandschap en onderdeel van het veenweidegebied.
- Open uitzicht op het weidelandschap met aantrekkelijke doorkijkjes/ vergezichten.
- Boerendorp met agrarisch buitengebied.
- Eigenzinnigheid en ondernemerschap (door dorpscultuur en het verenigingsleven).
- Woonkern.

2.2 Wat vinden jongeren?

Maartensdijk

Waarderen

- a. Vrienden wonen in Maartensdijk.
- b. Klein en overzichtelijk.
- c. Voetbalveldjes en voetballen op het schoolplein.

Ergeren

- a. Er is niets te doen.
- b. Worden steeds weggestuurd.
- c. Geen eigen plek.

Wat kan beter

- a. Een eigen hangplek om met vrienden te kunnen staan.
- b. Horeca waar zij ook naar binnen mogen.

De Bilt

Waarderen

- a. Vrienden wonen in De Bilt.
- b. W4 jongerencentrum als het open is.
- c. Fijne hangplek in het Van Boetzelaerpark en in de bossen in de omgeving.
- d. Veel sportclubs.

Ergeren

- a. Niets te beleven.
- b. Moeten naar Utrecht voor leuke dingen.

Beter

- a. Meer hangplekken in Bilthoven, overdekt.

- b. Meer feesten in W4.
- c. Horeca open voor jongeren.

Leerlingen van De Werkplaats

Waarderen in de gemeente De Bilt het meest de natuur, het bos, de sportclubs en de Kwinkelier. Ze missen in de gemeente plekken om te chillen, plekken voor jongeren, zoals een (goed) zwembad, bioscoop, uitgaansplekken en een bar.

Volgens de leerlingen moet m.n. meer geïnvesteerd worden in de natuur, het klimaat en recreatie. Als zij de burgemeester zouden zijn, dan zouden zij inzetten op het klimaat (zoals groene energie), natuur, en extra plekken voor jongeren.

Het is ook belangrijk om mee te gaan met de ontwikkelingen die op ons afkomen. Daarbij moeten winkels en de gezelligheid van de dorpen worden behouden.

3. Hoofdlijnen per thema

3.1 Thema: Bodem, Water en Klimaatadaptatie

Knelpunten

- Klimaatverandering vergroot de kans op wateroverlast, droogte en hittestress. M.n. in De Bilt, Bilthoven en de dorpskernen is veel verharding met als gevolg een vergrote kans op wateroverlast en hittestress.
- Verdroging van groen en natuur, met als gevolg een vergrote kans op natuurbranden en bodemdaling. Door het huidige waterbeheersysteem (waterpeil ten gunste van de agrarische sector, wateronttrekkingen en het ontbreken van dammetjes) wordt water niet of slecht vastgehouden met als gevolg een vergrote kans op droogte en bodemdaling.

Oplossingen, wensen en dromen; potentiële ambities voor de Koers

- Voorbereiden op klimaatverandering door inzetten op vergroening en klimaatadaptief inrichten van de bebouwde leefomgeving, zoals wadi's, afkoppelen hemelwater, waterdoorlatende wegen, groene daken en tuinen, bloemrijke beplanting langs wegen.
- Voorkomen van wateroverlast en watertekorten, o.a. door water zoveel mogelijk vast te houden en te bergen.
- Voorkomen van hittestress in enkele kernen, met name De Bilt en Bilthoven.

Dilemma's

- Verhoging grondwaterpeil/vernatting in veenweidegebieden ten behoeve van waterberging en natuur- en recreatie-ontwikkeling en uitbreiding stiltegebieden versus natuurinclusieve kringlooplandbouw met lager waterpeil en verdere bodemdaling met versterking CO2 uitstoot (met een mogelijke rol voor agrariërs bij natuurbeheer, zoals in Westbroek).
- Alternatieven voor drinkwaterbereiding uit grondwater.

3.2 Thema: Natuur, groen en biodiversiteit

Knelpunten

- Afnemende biodiversiteit (ook landelijk) en te weinig aandacht voor slecht onderhouden groen.
- (Grootschalige) agrarische bedrijven en monoculturen zorgen voor een lage biodiversiteit en tasten op sommige plekken de landschapskwaliteiten aan.

Oplossingen, wensen en dromen; potentiële ambities voor de Koers

- Behoud en versterking groenblauwe omgeving en natuurwaarden met natuurlijk beheer.
- Vergroten van de biodiversiteit (o.a. door meer bloemrijke beplanting langs wegen, sloten, perceelgrenzen agrariërs en weilanden).
- Versterken robuust natuurnetwerk in de gemeente en met regio (uitbreiding ecologische groenblauwe verbindingen).
- Meer groen in m.n. De Bilt en woonwijken Maartensdijk.
- Veelzijdige beplanting in de kernen en het omliggende landschap.
- Natuurinclusief (ver-)bouwen.

Dilemma's/opgaven

- Waar en in welke mate inzetten op biodiversiteit? Bepaalde natuurgebieden versterken en juist ergens anders ruimte geven voor andere functies (zoals wonen en energie)?
- Groene bufferzone tussen Utrecht en De Bilt behouden?

- Financiering: instelling van fonds 'rood voor groen'?

3.3 Thema: Landschap, archeologie en cultuurhistorie

Knelpunten

- Dreigende aantasting, versnippering en verrommeling van het landschap en cultuurhistorische elementen door veel verschillende ruimteclaims en schaalvergroting daarvan o.a. door wonen, energie, economie en recreatie.
- Landschap, natuur, archeologie en cultuurhistorie niet altijd goed beleefbaar.
- Stikstofuitstoot bedreigt natuurwaarden, o.a. Westbroekse Zodden (Natura 2000).

Oplossingen, wensen en dromen; potentiële ambities voor de Koers

- Zoveel mogelijk behoud en waar mogelijk versterking van de kenmerkende diversiteit en kwaliteit van de landschappen met bijbehorende cultuurhistorische/natuurrijke elementen (hierbij ook aandacht voor openheid als kwaliteit).
- Archeologische en cultuurhistorische elementen inzetten voor recreatieve en informatieve (natuur-)doeleinden.
- Erfgoed-inclusief ontwikkelen.

Dilemma's/opgaven

- Behoud landschapswaarden versus accommoderen in het buitengebied en aan dorpsranden van verschillende ruimteclaims.
- Afwegingskader opstellen voor eventuele inpassing en compensatie bij functieveranderingen in het landschap.

3.4 Thema: Vrije tijd

Knelpunten

- Toename van recreanten (en honden) levert soms verstoring op in natuurgebieden.
- In sommige gebieden te weinig wandel- en fietspaden door toenemende recreatievraag in de groene ruimte.
- Nog onvoldoende koppeling van recreatie met kunst en cultuurhistorie (zoals landgoederen en Nieuwe Hollandse Waterlinie).
- Nog onvoldoende cultuur en (kleinschalige) evenementen.

Oplossingen, wensen en dromen; potentiële ambities voor de Koers

- Versterking van recreatie gericht op beleving van natuur, stilte, kunst en cultuur(-historie), waarbij kwetsbare natuur wordt ontzien (bijvoorbeeld door zonering en routing).
- Recreatieve routes aansluiten op de dorpen, zodat zij hiervan kunnen profiteren (horeca).
- Zorgen dat er meer te doen is voor jongeren.

Dilemma's

- Ontwikkeling van nieuwe recreatiegebieden met routes en voorzieningen versus uitbreiding hiervan in bestaande gebieden?
- Meer ruimte voor (kleinschalige) recreatieve voorzieningen/horecagelegenheden, cafés, restaurants en verblijfsmogelijkheden zoals B&B's, hotels of campings in en rondom de dorpen en in recreatiegebieden (met nieuwe verdienmodellen) versus behoud rust, stilte en natuur.

3.5 Thema: Energie

Knelpunten

- Geen/weinig ruimte om windmolens/zonnepanelen toe te passen. Zonnepanelen en windmolens verstoren het landschap.
- Flinkke opgaven voor het verduurzamen van woningen (m.n. oude woningen). Ingrijpend en kostbaar.

Oplossingen, wensen en dromen -ambities voor de Koers-

- Eerste stap is zonnepanelen op daken te plaatsen.
- Meer aandacht voor verduurzaming van woningen (energiebesparing door isolatie).
- Lokale initiatieven voor schone energieopwekking.
- Energieneutraal (ver)bouwen.

Dilemma's

- Zijn er locaties mogelijk voor opwekking schone energie?
- Kleine windmolens op bedrijventerreinen/ op het boerenerf?

3.6 Thema: Wonen

Knelpunten

- Mismatch woningvraag- en aanbod; vooral te weinig sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen voor starters, jonge gezinnen en ouderen; te veel grote en dure woningen.
- Extra vraag naar woningen door huishoudensverdunning.
- Te grote druk op de lokale woningmarkt, mede door vraag van buiten de gemeente.
- Te weinig beschikbare locaties voor nieuwbouwwoningen bij aanhoudende woningbehoefte.
- Openbare ruimte onvoldoende ingericht voor mensen met een fysieke beperking.
- Hinder van bedrijven in de bebouwde kom.

Oplossingen, wensen en dromen; potentiële ambities voor de Koers

- Stem nauwkeurig af op de behoefte in de dorpen: bouw vooral betaalbare (huur/koop) kleinere appartementen voor starters, jonge gezinnen en senioren, flexibel, levensloopbestendig, creatief en divers met nieuwe woonconcepten (zoals tiny houses, woonzorgconcepten dichtbij voorzieningen, meergeneratiewoningen, knarrenhof).
- Stimuleer doorstroming, met vrijkomende eengezinswoningen voor doorstarters, jonge gezinnen en middeninkomens; stimuleer hierbij tevens de mogelijkheid voor een 'wooncarrière' in de eigen wijk of kern ter versteviging van de sociale cohesie.
- Houd rekening met kwetsbare doelgroepen.
- Bouw natuurinclusief, circulair, duurzaam, klimaatneutraal en gericht op gezondheid (leefstijl, bewegen, spelen, ontmoeten, schoon milieu).
- Zet eerst volledig in op benutting van woningbouwmogelijkheden binnen bestaand stedelijk gebied (herstructurering, transformatie, leegkomende panden, woningsplitsing van grote panden -boerderijen, villa's- en inbreiding op passende locaties (met oog voor behoud/compensatie groen)).
- Bepaal waardevolle en te behouden hoofdgroenstructuur binnen de kernen.
- Streef naar grotere mix van functies en vergroting diversiteit van de leefomgeving.
- Versterk waar mogelijk de identiteit en kernkwaliteiten van de kernen en het landschap.

Dilemma's

- Woningbouw voor specifieke doelgroepen in relatie tot wens/behoud groen in en rond de kernen en wens tot behoud/versterking van de identiteit en kwaliteit van de kernen en het landschap.
- Meerlagen/appartementsbouw versus wens behoud DNA en dorps karakter van de kernen.
- Als er binnen bestaand gebied geen/nauwelijks woningbouw meer mogelijk is zonder de kernkwaliteiten substantieel aan te tasten: bouwen buiten de rode contouren versus toch binnen de contouren blijven (en minder bouwen dan nodig voor de eigen behoefte c.q. intensiveren/combineren functies/halfstedelijker bouwen op bepaalde locaties/in bepaalde kernen.) Hierbij ook de mogelijkheden voor goede afwikkeling van (schone) mobiliteit betrekken en eventuele groencompensatie.
- De woningbouwopgave lokaal oplossen (alleen voor de eigen behoefte) of regionaal aanpakken, waarbij òf de gemeente De Bilt voor bepaalde doelgroepen (zoals het luxe en/of het sociale segment, woonwerkwoonings) bouwt voor de regio òf dat de regio voorziet in de bouw voor bepaalde doelgroepen (zoals starters en ouderen) van de gemeente De Bilt.
- Wel of niet openbare ruimte versterken in sommige kernen (zoals van Hessenweg-Looydijk meer een belevingsgebied met verschillende functies waaronder winkels en van rotonde Hessenweg/Looydijk een centraal plein te maken in De Bilt.)
- Overheid meer sturing geven aan woningbouw versus overlaten aan de marktsector (met daarbij mogelijkheid om meer randvoorwaarden te stellen aan kwaliteit, doelgroepen etc.).
- Wens/ambitie om echt voor de eigen bevolking te bouwen versus voor mensen buiten de gemeente.

3.7 Thema: Sociaal domein

Knelpunten

- Toenemende vergrijzing en ontgroening, die tevens vitaliteit kernen bedreigen.
- Woningvoorraad, voorzieningen en openbare ruimte die niet op vergrijzing en ontgroening zijn ingericht.
- Matige (niet iedereen doet mee) en dreigende vermindering van de sociale cohesie, in sommige wijken en kernen, o.a. door verdere individualisering, met ruimtelijke en sociale segregatie als gevolg.
- Weinig te doen/voorzieningen voor jongeren.
- Weinig maatschappelijke/zorg voorzieningen voor ouderen (m.n. Hollandsche Rading).
- Openbare ruimte op veel plaatsen slecht toegankelijk voor mensen met een beperking.

Oplossingen, wensen en dromen; potentiële ambities voor de Koers

- Zie onder koers wonen: gezonde leefomgeving (stimuleert bewegen en ontmoeten).
- Stimuleer inclusieve en zelfredzame samenleving; daarbij ook ruimte in de wijken en dorpen voor gezamenlijke activiteiten, flexibel werken.
- Inclusieve inrichting van de openbare ruimte, zodat deze voor iedereen goed toegankelijk is (o.a. veilige stoepen voor kinderen, ouderen en mindervaliden).
- Stimuleer levendigheid in de kernen (ook door evenementen, kunst, meer activiteiten voor jongeren, etc.).
- Behoud en ondersteuning verenigingsleven en de daarvoor benodigde voorzieningen.
- Meer gemeenschapszin en ontmoetingsplekken.

Dilemma's

- Verdichting versus ruimte voor gezonde groene leefomgeving.

3.8 Thema: Milieu en gezondheidsbescherming

Knelpunten

- Slechte luchtkwaliteit (door wegen, sommige bedrijven en houtstookkachels); luchtkwaliteit kan wat verbeteren door meer elektrisch vervoer.
- Te veel geluidhinder (wegen, verbreding A27, spoor en vliegveld Hilversum) en door groeiende mobiliteit; geluidsoverlast A27 zal nagenoeg hetzelfde blijven.
- Geuroverlast intensieve veehouderij.
- Lichtvervuiling (wegen en spoor).

Oplossingen, wensen en dromen; potentiële ambities voor de Koers

- Bescherming en verbetering gezonde leefomgeving, met in het bijzonder inzet op schone lucht (fijnstof) en beperking van geluidhinder (langs wegen en spoor; ook maatregelen in woningen).

Dilemma's

- Uitbreiding stedelijke activiteiten (wonen, werken, verplaatsen) versus bescherming en verbetering milieu en gezondheid.
- Inperken geuroverlast intensieve veehouderij versus verplaatsen of stoppen/uitkoop.

3.9 Thema: Mobiliteit en bereikbaarheid

Knelpunten

- Ongewenst doorgaand (sluip-)verkeer door de kernen.
- Onveilige en gevaarlijke verkeerspunten (o.a. rondom scholen, fietspaden, voetgangers langs sommige wegen).
- Te weinig veilig ingerichte fiets- en wandelpaden.
- Te veel verkeer in sommige gebieden (o.a. centrum De Bilt).
- Te veel zwaar verkeer op te kleine wegen.
- Onvoldoende toegankelijkheid van de openbare ruimte voor minder-validen.
- (Toenemend) recreatief verkeer, waarop sommige belangrijke wegen niet zijn ingesteld.
- Te smalle fietspaden en onvoldoende fietsvoorzieningen/stallingsmogelijkheden (o.a. station Hollandsche Rading).
- Sommige kernen hebben beperkte toegang tot OV-verbindingen.
- Snel- en spoorwegen vormen (landschappelijke) barrières.
- Ontbreken fijnmazig OV-netwerk.
- Weinig innovatieve mobiliteitsconcepten (w.o. deelauto's).
- Overlast gevende pakketbezorgers in woonwijken.
- Parkeerproblemen in sommige woonwijken (De Bilt), nabij winkelcentrum (Maertensplein) en nabij (startpunten) wandelroutes.
- Te weinig laadpunten voor elektrische vervoersmiddelen.
- Slechte digitale infrastructuur (m.n. Groenekan en Westbroek).

Oplossingen, wensen en dromen; potentiële ambities voor de Koers

- Versterken en stimuleren duurzame/schone mobiliteit (elektrisch rijden, laadpalen, deelauto's, "mobility as a service", auto te gast/autoluwe/autovrije deelgebieden).
- Uitbouw veilige en comfortabele fietsinfrastructuur (o.a. met snellere verbindingen, bredere paden, ook voor snelfietsers buiten de bebouwde kom, scheiding van autowegen).
- Fietstunnels onder doorgaande drukke wegen.
- Elektrisch aangedreven bevoorrading.
- Verbetering doorstroming autoverkeer (ook voor hulpdiensten), minder doorgaand (sluip-)verkeer minder vrachtverkeer.

- Integrale vergroting verkeersveiligheid.
- Goede digitale infrastructuur (m.n. glasvezelnetwerk Groenekan en Westbroek).

Dilemma's

- Stimulering hoogwaardig OV/verbinding met metropoolregio en actieve deelname aan regionale verstedelijkingsopgave versus meer lokale profilering en ontwikkeling.
- Weren zwaar verkeer in dorpskernen en dijken versus stimulerend beleid voor bedrijven(-terreinen) en agrarische sector.
- Uitbreiding wegennet versus stimulering OV in relatie tot gewenste ontwikkeling wonen en werken, aanhechting met de regio en behoud landschap (tramlijn al dan niet door Landgoed Oostbroek en wenselijkheid P+R /station Maartensdijk).
- Meer parkeerplaatsen bij recreatieve knooppunten/wandelroutes (verbetering veiligheid) versus beperking drukte in recreatiegebieden.
- Meer ruimte voor OV en openbare ruimte versus de (elektrische) auto en ruime parkeermogelijkheden.
- Onder strenge voorwaarden nieuwe infrastructuur door groen toestaan voor OV (bijvoorbeeld verbinding USP-Zeist), fietspaden (bijvoorbeeld USP-Zeist) of recreatieve wandel- en fietsroutes toestaan versus onder geen enkele voorwaarden aantasting van de groene ruimte toestaan.

3.10 Thema: Economie en werkgelegenheid

Knelpunten

- Te eenzijdige economie en werkgelegenheid.
- Te veel grote en te weinig kleine bedrijven.
- Versnippering bedrijventerreinen, te kleinschalig, te laag gebouwd, soms verrommeld.
- Te veel (uitbreidende en hinder gevende) industrie (De Bilt, Groenekan); ook "verrommeling" in de kern.
- "Verdozing" landschap door grote bedrijven.
- Beperkt aanbod voor kennisintensieve werkplekken.
- Zeer beperkte commerciële (ook in diversiteit) en maatschappelijke voorzieningen in Groenekan, Hollandsche Rading en Westbroek.
- Verdwijnen van voorzieningen met als gevolg vrijkomende winkelpanden, bedrijfspanden en agrarische gebouwen.
- De Bilt mist duidelijk hart/centrum met verblijfskwaliteit met menging maatschappelijke en commerciële voorzieningen; ook Westbroek mist een dorpskern.
- Beperkte circulaire economie.
- Onvoldoende ruimte voor ondernemers na transformatie van verouderde terreinen naar wonen of woon-werkgebieden.

Oplossingen, wensen en dromen; potentiële ambities voor de Koers

- Behoud maatschappelijke voorzieningen, mede als bijdrage aan levendigheid van de kernen.
- Voldoende (compacte) winkelcentra, met beleid dat inspeelt op mogelijke krimp non-fooddetailhandel.
- Duidelijke en aantrekkelijke dorpskernen behouden c.q. creëren waar nodig en gewenst (zoals in De Bilt en Westbroek) met mix aan functies (maatschappelijk en commercieel) en aantrekkelijke openbare ruimte.
- Opknappen en verduurzamen van de bedrijventerreinen (groen, circulair, klimaatadaptief, energieneutraal).

Dilemma's

- Bundel bedrijventerreinen (in de regio, of binnen kernen aan de randen) en transformeer snipperlocaties naar wonen òf behoud bedrijven op huidige locatie (ter stimulering lokale werkgelegenheid, verbindingen met het verenigingsleven en levendigheid dorp); breng dit in relatie tot keuze op welke sectoren je inzet (hoogwaardige kenniseconomie, lokale/regionale economie, digitale thuiswerkeconomie, kennisclusters en innovatie verbinden in werkplekken?).
- Hoe omgaan met kleine winkelcentra en mogelijke krimp detailhandel versus behoefte aan woningbouw en kansen voor functiemenging met niet-hinderlijke bedrijven?
- Stimulering recreatie (meer ruimte, verkeer, voorzieningen en routes) versus behoud kwaliteiten natuur en landschap.
- Inzetten op een woon- ("slaap") gemeente of woon-werkgemeente; hierbij ook de toekomst van de life-science as betrekken, mogelijke menging van bedrijven in de woonomgeving en kans om in te spelen op (toenemende) ruimtebehoefte van zzp'ers en thuiswerkers.
- Ontwikkelen of niet van centrale pakketophaalpunten in buurten, wijken of dorpen.
- Agrarische sector/gebied ontwikkelen tot kringlooplandbouw versus natuur- en recreatiegebied (met vernatting om inklink tegen te gaan en recreatievraag uit de regio op te vangen).